

Πανελλαδικές Εξετάσεις 2023

Θέμα Β

Γιάννης Ι. Πασσάς, 2 Ιουνίου 2023

Θέμα Β1

Ερώτηση & Απάντηση

B1. Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της **Στήλης Α** το γράμμα από τη **Στήλη Β** που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση με βάση το περιεχόμενο των αντίστοιχων κειμένων (χωρίς αναφορά σε χωρία των κειμένων):

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 1 υποστηρίζεται ότι	α. η υποταγή των γυναικών στους άντρες παρουσιάζεται περιστασιακά στην ιστορία της ανθρωπότητας.
	β. το ζήτημα της ισότητας των γυναικών διαχρονικά κυριαρχούσε στις δημόσιες συζητήσεις.
	γ. μέχρι τον 20ό αιώνα ο δημόσιος λόγος δεν αναδεικνυε το ζήτημα της ισότητας των γυναικών.
2. Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1 υποστηρίζεται ότι η αντίληψη για την κατωτερότητα της γυναίκας	α. είναι ανώδυνη.
	β. αφορά εξίσου και άλλες κοινωνικές ομάδες.
	γ. προκαλεί βίαιες συμπεριφορές.
3. Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 η βία στον δυτικό κόσμο	α. απουσιάζει παντελώς.
	β. διώκεται από τον νόμο.
	γ. εκδηλώνεται μόνο ως σεξουαλική παρενόχληση.
4. Στην τελευταία παράγραφο του Κειμένου 1 ο συγγραφέας	α. αδιαφορεί για την αξία των ημερών μνήμης.
	β. προτρέπει τον αναγνώστη να αναστοχαστεί.
	γ. απαξιώνει τον προβληματισμό σχετικά με τη βία κατά των γυναικών.
5. Στην πρώτη παράγραφο του Κειμένου 2 υποστηρίζεται ότι σήμερα	α. ο νεοφεμινισμός παρουσιάζει τη γυναίκα ως θύμα.
	β. έχουν εξαλειφθεί οι διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών.
	γ. ο νεοφεμινισμός και ο κλασικός φεμινισμός ταυτίζονται.

1γ

2γ

3β

4β

5α

Θέμα Β1

Αναστοχασμός

- Ενδιαφέρουσα (αλλά μάλλον αναμενόμενη από τους μαθητές...) η απόκλιση από την «καθιερωμένη» κλειστού τύπου διαζευκτική ερώτηση «Σωστό-Λάθος» με την επιλογή της αντιστοίχισης.
- Αδικαιολόγητα υψηλή η μοριοδότηση (15 μονάδες), που έγινε προφανώς για λόγους «εξομάλυνσης» της κατανομής των βαθμολογιών. Στη θέση της έπρεπε να υπάρχει μια ερμηνευτική ή (συν)κριτική άσκηση κατανόησης περιεχομένου, που θα έδινε κάποιο νόημα στην επιλογή των δύο -ομολογουμένως πρόσφορων για ουσιαστικό στοχασμό των μαθητών- κειμένων.
- Άστοχες οι επιλογές στο 1 (το [β] και το σωστό [γ] αλληλοαποκλείονται και επομένως απομένουν ουσιαστικά μόνο δύο επιλογές και στο 2 (η επιλογή [β] δε βγάζει νόημα και ουσιαστικά πάλι αποκλείεται).

Θέμα Β2

Ερώτηση

- B2.** Στην πρώτη παράγραφο του **Κειμένου 2** («Για την Μπελίνα...θυματοποίηση»), η συνοχή εξασφαλίζεται με τις εξής διαρθρωτικές λέξεις: **Προφανώς, όμως, δηλαδή, επειδή, ώστε.** Να εξηγήσετε τι δηλώνουν οι παραπάνω λέξεις (μονάδες 5), κάνοντας αναφορά στα νοήματα που αυτές συνδέουν στην κάθε περίπτωση. (μονάδες 5)

Μονάδες 10

Θέμα Β2

Απάντηση

«**Προφανώς**»: Επιβεβαιώνεται η ύπαρξη διαφορών μεταξύ των δύο φύλων («Προφανώς ... γυναικών») (επιστημική τροπικότητα > βεβαιότητα), ώστε να δηλωθεί emphaticά ο αντίλογος της συντάκτριας, ότι οι έμφυλες διαφορές δεν πρέπει να οδηγούν στην υποτίμηση των υπολοίπων ταυτοτήτων μας («όμως ... κηπουρός»).

«**Όμως**»: Δηλώνεται η αντίθεση της συντάκτριας («όμως ... κηπουρός») στον υπερτονισμό των έμφυλων διαφορών («Προφανώς ... γυναικών»).

«**δηλαδή**»: Επεξηγείται («Είμαι δηλαδή ... με όλα αυτά») η προηγούμενη άποψη της συντάκτριας («στις περισσότερες εκφάνσεις ... κηπουρός»), ότι παρά τις έμφυλες διαφορές μας παραμένουμε άνθρωποι.

Θέμα Β2

Απάντηση & Αναστοχασμός

«**επειδή**»: Εξηγείται/ αιτιολογείται («επειδή είναι γυναίκα») ο λόγος για τον οποίο οι γυναίκες υφίστανται βία, σύμφωνα με τις νεοφεμινίστριες («οι γυναίκες είναι μια ομάδα θυμάτων»).

«**ώστε**»: Δηλώνεται το αποτέλεσμα/ συμπέρασμα («ώστε ενίοτε το να είσαι θύμα γίνεται εύσημο») της θυματοποίησης των γυναικών («είναι τόσο έντονος αυτός ο διάλογος»).

ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΣ: Ερώτηση χωρίς δυσκολία, με εξαίρεση ίσως το «Προφανώς». Πρέπει να συνεκτιμηθεί η **τεκμηρίωση της απάντησης** των μαθητών με αναφορές και παραπομπές στο κείμενο.

Θέμα Β3

Ερώτηση

- Β3.** α. Πρόθεση του συγγραφέα στην τελευταία παράγραφο του **Κειμένου 1** («Ξέρω... δικαιοσύνη») είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη / την αναγνώστρια για τις αδικίες σε βάρος των γυναικών. Να αναφέρετε δύο (2) διαφορετικές μεταξύ τους γλωσσικές επιλογές / εκφραστικά μέσα με τα οποία υπηρετείται η πρόθεσή του (μονάδες 2) και να εξηγήσετε σύντομα τη λειτουργία καθενός από αυτά. (μονάδες 4)
- β. Η δεύτερη παράγραφος του **Κειμένου 2** («Για την Κανόν...ξεπεράσουμε») οργανώνεται στη βάση της αντίθεσης. Να βρείτε τα δύο μέρη της αντίθεσης (μονάδες 2) και να εξηγήσετε πώς αυτή η επιλογή εξυπηρετεί τον σκοπό της Μπελίντα Κανόν. (μονάδες 2)

Μονάδες 10

Θέμα Β3α

Απάντηση

Α' πληθυντικό πρόσωπο (π.χ. «να αναλογιζόμαστε...», «να συμπονούμε...»): Αναδεικνύεται η συλλογική ευθύνη αναστοχασμού για το φαινόμενο της έμφυλης βίας, καθώς ο συντάκτης εντάσσεται στο σύνολο των ανθρώπων που έχουν αυτό το χρέος. Με τον τρόπο αυτό αυξάνεται η πειστικότητα της θέσης τους και ο τόνος του κειμένου καθίσταται περισσότερο οικείος, προσεγγίζοντας συναισθηματικά το ακροατήριο.

Υποτακτική έγκλιση/ δεοντική τροπικότητα (π.χ. «να αναλογιζόμαστε...», «να συμπονούμε...»): Εκφράζεται η επιθυμία/ ευχή του συντάκτη να στηριχτούν τα θύματα της έμφυλης βίας.

Θέμα Β3α

Αναστοχασμός

- Άσκηση προθετικότητας από αυτές που εμφανίζονται τα τελευταία χρόνια ανελλιπώς στις Πανελλαδικές Εξετάσεις. Με το πλήθος των ενδεικτικών απαντήσεων της ΚΕΕ ακυρώνεται το νόημα της άσκησης, καθώς κάθε γλωσσική επιλογή θεωρείται εν δυνάμει σωστή. Αποδεικνύεται η αμηχανία των θεματοδοτών απέναντι στη λειτουργική διάσταση της γραμματικής.
- Η **συνύπαρξη** στην απάντηση του μαθητή του **α' ενικού και του α' πληθυντικού προσώπου** δεν πρέπει να θεωρηθεί λανθασμένη, καθώς πρόκειται για δύο διαφορετικές επιλογές με δύο διαφορετικά επικοινωνιακά αποτελέσματα.

Θέμα Β3β

Απάντηση

Ο λόγος στην παράγραφο αναπτύσσεται με αντίθεση ανάμεσα στον κλασικό φεμινισμό και τον νεοφεμινισμό. Αρχικά, αναφέρεται ο ανθρωποκεντρικός χαρακτήρας του κλασικού φεμινισμού («“Ο κλασικός φεμινισμός του 20ού αιώνα ... ως ανθρώπους»») και στη συνέχεια ο «φυλοκεντρικός» του νεοφεμινισμού («Στον 21ο αιώνα ... αγεφύρωτες»). Χαρακτηριστική είναι η αντίθεση των δύο χρονικών περιόδων (20ός-21ος αι.). Στη συνέχεια («Προφανώς ... με όλα αυτά») η Κανόν αντικρούει τη θέση του νεοφεμινισμού, προσθέτει μία ακόμη θέση του νεοφεμινισμού περί θυματοποίησης («Σήμερα ... είμαι θύμα»), για να αντικρούσει και αυτή εντοπίζοντας τις αρνητικές της συνέπειες («Είναι τόσο έντονος ... “πάθος για θυματοποίηση”»).

Αυτός ο τρόπος οργάνωσης επιτρέπει στην Κανόν να αντικρούσει τις θέσεις του νεοφεμινισμού, ενισχύοντας τις αντίστοιχες του φεμινισμού.

Θέμα Β3β

Αναστοχασμός

- Άσκηση οργάνωσης του λόγου (οι «παραδοσιακοί» τρόποι ανάπτυξης παραγράφων...) σε νέο πλαίσιο για πρώτη φορά στις Πανελλαδικές Εξετάσεις. Εύστοχη η επιλογή της διατύπωσης και του χωρίου. Η ενδεικτική απάντηση ωστόσο της ΚΕΕ δεν εντοπίζει τον επιχειρηματολογικό χαρακτήρα της πρόθεσης της Κανόν (βλ. Rebutal στο μοντέλο επιχειρηματολογίας του Stephen Toulmin).